

Päätös

Nro 93/2018/2

Dnro LSSAVI/8316/2018

Annettu julkipanon jälkeen
23.11.2018

ASIA Poikkeuslupahakemus Peurunkajärven säännöstelyn alarajan alittamismahdollisuu-
teen, Laukaa

HAKIJA Luonnonvarakeskus, Laukaan kalanviljelylaitos

HAKEMUS Luonnonvarakeskus on 17.9.2018 Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovi-
rastoon toimittamassaan hakemuksessa pyytänyt poikkeuslupaa Peu-
runkajärven säännöstelyn alarajan alittamiseen Laukaan kunnassa.

HANKKEEN KUVAUS

Päätös, johon poikkeamista haetaan

Itä-Suomen vesioikeus on 21.6.1990 antamassa päätöksessään nro
45/I/90 määrännyt Peurunkajärven säännöstelyn alarajaksi vedenkor-
keuden N60 +105,41 m. Päätöksessä on määrätty, että kalanviljelylai-
tokselle voidaan johtaa vettä kuukausikeskiarvoina laskettuna seuraa-
vasti:

joulu-maaliskuussa	300 l/s
huhti-toukokuussa	350 l/s
kesäkuussa	420 l/s
heinäkuussa	500 l/s
elokuussa	550 l/s
syyskuussa	500 l/s
lokakuussa	400 l/s
marraskuussa	350 l/s

Päätöksen mukaan, jos säännöstelyn alaraja uhkaa alittua, kalanviljely-
laitoksen tulee sopeuttaa toimintaansa siten, että säännöstelyrajan ali-
tus voidaan välttää.

Ehdotus poikkeamiseen voimassa olevasta luvasta

Sen varalta, että Peurunkajärven vedenkorkeus ei nouse syksyn aikana
riittävästi, ehdotetaan Peurunkajärven säännöstelyssä ja veden otossa
kalanviljelylaitokselle noudatettavaksi tilapäisesti 30.4.2019 saakka seu-
raavia lupaehtoja:

- 1) Kalanviljelylaitoksen veden oton turvaamiseksi saadaan Peurunkajärven alaraja N60 +105,41 m alittaa enintään 20 cm:llä eli tasolle N60 +105,21 m.
- 2) Veden otto Peurunkajärvestä saa vuorokausikeskiarvona olla pinnankorkeusvälillä N60 +105,41–105,33 m enintään 240 l/s ja välillä N60 + 05,32–105,21 m enintään 200 l/s.

Säännöstelypadon pienen ohijuokutusluukun käytössä on tarkoitus noudattaa poikkeusjuoksutustarpeen alkuun saakka voimassa olevaa lupapäätöstä, jonka B2 -kohdan mukaan luukku pidetään kokonaan auki pinnankorkeusvälillä N60 +105,55–105,41 m

Toiminnan sopeuttaminen veden vähyyteen

Lupapäätöksessä edellytettyä toiminnan sopeuttamista niin, ettei säännöstelyn alaraja alitu, voidaan toteuttaa vähentämällä kalabiomassaa ja vähentämällä ominaisvedenkäyttöä, jolloin viljelyvedelle sallitaan heikompi laatu tai veden vähenemää korvataan lisähapetuksella.

Laitoksen pitkä käyttökokemus on osoittanut, että veden säästötoimet on käynnistettävä tai niitä on jatkettava, jos Peurungan pinnankorkeus eri kuukausien alussa on alle seuraavien raja-arvojen:

kesäkuu	106,03
heinäkuu	105,93
elokuu	105,80
syyskuu	105,70
lokakuu	105,68
marraskuu	105,73
joulukuu	105,80

Vuonna 2018 on käytetty kaikkia säästötoimia siitä saakka, kun veden riittämättömyyden riski alkoi olla ilmeinen alkukesästä. Peurunkajärven vedenpinta oli kesäkuun alussa tasolla 106,00 ja heinäkuun alussa tasolla 105,93.

Laitoksen viljelytoiminta arvokalojen mädin tuottajana on tavoitteeltaan ja luonteeltaan erittäin pitkäjänteistä. Viljelyn voimakas sopeuttaminen tilapäiseen vesipulaan arvokkaiden emokalastojen vähentämisellä aiheuttaisi laajoja, välittömiä haittoja koko kalataloudelle, kun istukastuotannon alkumateriaalia ei olisi saatavissa.

Vuoden 2018 pitkään jatkunut helteinen kesä on pitänyt haihdunnan suurena ja kuivattanut maaperää sekä vähentänyt hyvin voimakkaasti Peurunkajärven vesivarastoa. Lisäksi loppukesän ja syksyn sademäärä on ollut huomattavasti keskimääräistä pienempi. Maaperän kuivuuden takia runsaatkaan sateet eivät heti kasvata valuntaa ja Peurunkajärven tulovirtaamaa suureksi. Laukaan kalanviljelylaitos ei ole voinut sopeuttamistoimista huolimatta turvata tilannetta, jossa Peurunkajärven sään-

nöstelyn alarajan alittuminen voitaisiin estää siitä riippumatta, millaiset loppusyksyn ja talven sääolot ovat.

Veden säästömahdollisuuksien kannalta on ongelmallista, että kuivat kesät ovat lämpimiä ja lämpimässä vedessä kalojen hapentarve on suuri. Lisähapetuksella voidaan korvata vedenkäyttöä vain rajoitetusti. Riskit kasvavat liikaa, jos kalojen elossapysyminen on kokonaan lisähapetuksen varassa.

Arvio poikkeamisesta saatavasta hyödystä ja aiheutuvista vahingoista

Peurunkajärven syys- ja talvikauden alhaisesta vedenpinnasta voi aiheutua lähinnä kalataloudellista haittaa, jos veden vähäisyys heikentää järven syys- ja talvikutuisten kalalajien (siika, muikku ja made) lisääntymistulosta. Kyseiset lajit kutevat Peurunkajärvestä kuitenkin kokonaan tai pääosin mahdollista vahinkovyöhykettä syvemmällä, joten merkittävää lisääntymishaittaa ei ole hakemuksen mukaan odotettavissa.

Luonnonvarakeskuksen hoitaman valtion kalanviljelytoiminnan tärkeimpinä tehtävinä ovat maamme alkuperäisten arvokalakantojen ja niiden monimuotoisuuden turvaaminen viljelytoimenpitein sekä tautivapaan, taustaltaan tunnetun mädin ja poikasten tuottaminen kalakantojen säilyttämistä, tutkimusta, valtion velvoitteita ja yksityisen kysynnän tarpeita varten. Säännöstelyn alarajan alittamismahdollisuuden hyöty syntyy siitä, että emokalastot voidaan säilyttää. Kalastojen hävitys tai merkittävä karsiminen aiheuttaisi häiriöitä kalavesien istutushoitoon koko Etelä-Suomen alueella. Tämä haitta konkretisoituisi koko arvoketjussa usean vuoden ajan, koska emokalastojen uudelleen perustaminen vie lajikohtaisesti neljästä viiteen vuotta, ennen kuin mädintuotanto saadaan oikealle tasolle. Laukaan laitoksen mädistä peräisin olevan istukastuotannon arvo on vuositasolla noin 2,5–3 miljoonaa euroa. Rahamääräisten haittojen lisäksi kalastojen karsinta saattaisi aiheuttaa uhanalaisten kalakantojen geneettisen perimän kapenemista.

Oikeudelliset edellytykset

Peurunkajärven vesialueen omistajat Finnin osakaskunta ja Valkolan osakaskunta ovat antaneet suostumuksensa hankkeelle sillä ehdolla, että päätökseen lisätään hakijan esittämien lupamääräysten lisäksi kolmas lupamääräys, joka kuuluu: ”Hankkeesta mahdollisesti aiheutuvat vahingot ja korvaukset arvioidaan ja korvataan tarvittaessa myöhemmin Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston päätöksen mukaisesti siten, kuin vesilaissa on todettu.”

HAKEMUKSESTA TIEDOTTAMINEN

Aluehallintovirasto on käsitellyt asian vesilain 18 luvun 4 §:n 3 momentin nojalla kuuluttamatta. Asiassa on pyydetty lausunnot Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelta, Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaiselta sekä Laukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta.

LAUSUNNOT

1) Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue on todennut, että Peurunkajärven vedenpinnan tilapäisestä alenemisesta aiheutuva haitta on vähäinen, koska vedenpinta laskee enintään 20 cm säännöstely päätöksen Nro 45/I/90 alarajan alapuolelle ja talvikautena Peurunkajärven virkistyskäyttö on vähäistä. Hakemuksessa esitetystä vedenpinnan tilapäisestä alenemasta ei aiheudu kalastolle merkittävää haittaa. ELY-keskuksen käsityksen mukaan vedenpinta Peurunkajärvestä nousee säännöstely päätöksen alarajalle ja sen yläpuolelle viimeistään huhtikuussa 2019. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan hakemuksessa esitetty tilapäinen Peurunkajärven vedenpinnan alentaminen ei aiheuta sanottavaa yleisen tai yksityisen edun haittaa. Vastaavanlaisia poikkeuslupia on aiemmin myönnetty kyseiselle Laukaan kalanviljelylaitokselle vuosina 2002 päätöksellä nro 58/02/1, vuonna 2006 päätöksellä nro 90/06/1 ja vuonna 2009 päätöksellä nro 104/09/1.

Laitoksen viljelytoiminta arvokalojen mädin tuottajana on tavoitteeltaan ja luonteeltaan pitkäjänteistä. Viljelyn voimakas sopeuttaminen tilapäiseen vesipulaan arvokkaiden emokalastojen vähentämisellä aiheuttaisi laajoja välittömiä haittoja koko kalataloudelle. Säännöstely päätöksen Nro 45/I/90 alarajan tilapäisellä enintään 20 cm:llä alittamismahdollisuudella voidaan Laukaan kalanviljelylaitoksen emokalastot säilyttää. Mahdollinen vedenkorkeuden alarajan alitus Peurunkajärvestä ja siitä aiheutuva haitta on vähäinen verrattuna kalanviljelylaitoksen häiriöttömään käyttöön ja hyötyyn nähden. ELY-keskuksen mielestä Laukaan kalanviljelylaitoksen vedensaanti tulee tässä tapauksessa turvata hakemuksessa esitetyllä tavalla.

Edellä esitetyn perusteella Keski-Suomen ELY-keskus ei vastusta poikkeuslupan myöntämistä hakemuksessa esitetyllä tavalla.

2) Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomainen on todennut lausunnossaan, että luonnonvarakeskus (aikaisemmin riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos) on 2000-luvulla hakenut ja saanut poikkeuslupan säännöstelyn alarajan alittamiseen neljä kertaa, viimeksi vuonna 2009. Säännöstelyn alarajaa ei ole tarvinnut alentaa säännöllisesti, vaan kysymyksessä on ollut poikkeusjärjestely.

Mikäli Peurunkajärven säännöstelyn alarajaa joudutaan hakemuksen mukaisesti alittamaan, aiheutuu siitä lisähaittoja järven kalataloudelle. Haitat kohdistuvat syksyllä ja talvella kuteviin kalalajeihin, joita ovat siika, muikku ja made. Kevätkutuisiin kalalajeihin haitat ovat erittäin pieniä tai niitä ei ole. Vedenpinnan lasku matalissa lahdissa aiheuttaa näillekin lajeille vähäistä haittaa.

Haitat voidaan kompensoida Peurunkajärveen tehtävällä taimenistutuksella. Mikäli nykyinen säännöstelyn alaraja alittuu hakemuksen mukaisesti, poikkeussäännöstelystä yleiselle kalataloudedulle aiheutuva haitta tulee kompensoida istuttamalla Peurunkajärveen vähintään 500 kpl 2+ -ikäisiä taimenia.

Vuonna 2009 Peurunkajärven alarajan tilapäisestä alittamisesta aiheutunut haitta kompensoitiin 1 000 kpl 2+ -ikäisen taimenen istutuksella. Vuoden 2006 poikkeussäännöstelyn haitta kompensoitiin vapaaehtoisella taimenistutuksella ja vuosien 2002–2003 poikkeussäännöstelystä aiheutuneet haitat kompensoitiin kalatalousmaksulla.

Yleistä kalatalousetua valvovana viranomaisena Pohjois-Savon ELY katsoo, että lupa Peurunkajärven säännöstelyn alarajan alittamiseen voidaan myöntää. Laukaan kalanviljelylaitos tekee kalatalouden kannalta merkittävää tutkimustyötä ja tuottaa kalaistukkaita kalavesien hoitoa varten. Laitoksen toiminta tulee turvata. Kalataloudellinen haitta voidaan kompensoida esitetyllä kalaistutuksella.

3) Laukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ei näe estettä poikkeusluvan myöntämiselle. Kesä 2018 oli poikkeuksellisen kuiva ja kuuma. Vesivarannot maaperässä eivät korvaudu hetkessä ja valunta tulee pysymään normaalia pienempänä jonkin aikaa, vaikka sadanta kasvaisikin. Hankkeen edut ovat haittoja suuremmat. Kalakantojen säilyttäminen ja istukastuotannon turvaaminen Etelä-Suomen alueella on Laukaan kalanviljelylaitoksen vastuulla. Hankkeella ei myöskään ole vaikutusta suoraan Peurunkajärven virkistyskäyttöön, koska mahdollinen säännöstelyn alarajan alitus tapahtuu varsinaisen virkistyskäytökauden ulkopuolella. Luvan myöntämisessä tulee kuitenkin ottaa huomioon vesialueen omistajien esittämä lupaehto 3) hankkeesta mahdollisesti aiheutuvista vahingoista ja niiden korvaamisesta.

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU

Luparatkaisu

Aluehallintovirasto antaa Luonnonvarakeskukselle luvan alittaa Peurunkajärven säännöstelyn alarajaa N60 +105,41 m 30.4.2019 saakka.

Luvan saajan on lisäksi noudatettava seuraavia lupamääräyksiä.

Lupamääräykset

- 1) Peurunkajärven vedenpinnankorkeuden alaraja saadaan alittaa enintään 20 cm:llä, tasolle N60 +105,21 m.
- 2) Veden otto Peurunkajärvestä saa olla vuorokausikeskiarvona pinnankorkeusvälillä N60 +105,41...105,33 m enintään 240 l/s ja välillä N60 +05,32...105,21 m enintään 200 l/s.
- 3) Luvan haltijan tulee seurata päivittäin Peurunkajärven vedenkorkeuksia sekä laitokselle johdettavan veden määrää. Tiedot on ilmoitettava viikoittain Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle.
- 4) Luvan haltijan on istutettava Peurunkajärveen veden juoksuttamisen aiheuttaman kalataloudellisen haitan kompensoimiseksi vuoden 2019 aikana 500 kpl kaksivuotiaista järvitaimenta. Istutusvelvoitteen voi muuttaa edellä mainittua vastaavaksi sopimalla kalatalousviranomaisen kanssa.
- 5) Luvan saajan tulee tiedottaa poikkeavista vedenkorkeuksista ranta-kiinteistöjen omistajia esimerkiksi paikallisen sanomalehden välityksellä.
- 6) Mikäli olosuhteet muuttuvat siten, että poikkeuslupa ei ole tarpeen, tulee säännöstelyssä palata noudattamaan säännöstelyn juoksutussääntöä.
- 7) Tämän luvan mukaisista toimenpiteistä johtuva edunmenetys on hakemuksesta korvattava. Korvausvelvollinen on toimenpiteen suorittaja.

RATKAISUN PERUSTELUT

Poikkeaminen Peurunkajärven vedenkorkeuden alarajasta on tarpeen kalanviljelytoiminnan turvaamiseksi ja siten yleiselle kalataloudelle aiheutuvan haitan ehkäisemiseksi.

Asian kiireellisyys on edellyttänyt hakemuksen käsittelemistä osin noudattamatta, mitä vesilain 11 luvussa säädetään hakemusasioiden käsittelystä.

PÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Tämä päätös saadaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Vesilain 18 luvun 4 § 2 ja 3 momentti ja 6 § 2 momentti

Lausuntoihin vastaaminen

Aluehallintovirasto on ottanut asiasta annetut lausunnot huomioon päätöksestä ilmenevällä tavalla. **2) Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaisen** lausunnossa mainittu kalanistutusvelvoite on huomioitu lupamääräyksessä 4. **3) Laukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen** vaatimus mahdollisten vahinkojen korvaamisen huomioimisesta on otettu huomioon lupamääräyksessä 7.

KÄSITTELYMAKSU JA SEN MÄÄRÄYTYMINEN

Käsittelymaksu on 1 552 euroa.

Lasku lähetetään myöhemmin Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta.

Maksu määräytyy aluehallintovirastojen maksuista annetun valtioneuvoston asetuksen (997/2017) mukaisesti. Asetuksen liitteenä olevan maksutaulukon mukaan hakemuksen, joka koskee alle 10 km²:n suurista vesialuetta koskevaa säännöstelyä, käsittelystä perittävän maksun suuruus on 15 520 euroa. Jos kysymys on yksittäisen lupamääräyksen teknisluonteisesta muuttamisesta, maksun suuruus on 10 prosenttia taulukon mukaisesta maksusta. Tässä tapauksessa maksun suuruus on siten 1 552 euroa.

LUPAPÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Päätös

Luonnonvarakeskus, Laukaan kalanviljelylaitos
Keski-Suomen ELY-keskus
Pohjois-Savon ELY-keskus
Laukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen
Suomen ympäristökeskus

Ilmoittaminen ilmoitustauluilla ja internetissä

Tieto päätöksestä julkaistaan Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston sekä Laukaan kunnan virallisilla ilmoitustauluilla. Päätös julkaistaan internetissä aluehallintoviraston Lupa-Tietopalvelussa.

MUUTOKSENHAKU

Päätökseen saa hakea muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta valittamalla.

Liite

Valitusosoitus

Asian on ratkaissut ympäristöneuvos Mikko Vesaaja. Asian on esitellyt ympäristöylitarkastaja Leena Erving.

Asiakirja on hyväksytty sähköisesti. Merkintä sähköisestä hyväksymisestä on asiakirjan viimeisellä sivulla.

VALITUSOSOITUS

LIITE

Valitusviranomainen	Aluehallintoviraston päätökseen saa hakea valittamalla muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta . Asian käsittelystä perittävistä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.
Valitusaika	Määräaika valituksen tekemiseen on 30 päivää tämän päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta. Valitusaika päättyy 27.12.2018.
Valitusoikeus	Päätöksestä voivat valittaa asianosaiset, rekisteröity yhdistys tai säätiö, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuin ympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät, toiminnan sijaintikunta ja muu kunta, jonka alueella toiminnan ympäristövaikutukset ilmenevät, valtion valvontaviranomainen sekä toiminnan sijaintikunnan ja vaikutusalueen kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ja asiassa yleistä etua valvova viranomainen.
Valituksen sisältö	Valituskirjelmässä, joka osoitetaan Vaasan hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava - päätös, johon haetaan muutosta - valittajan nimi ja kotikunta - postiosoite ja puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa (mikäli yhteystiedot muuttuvat, on niistä ilmoitettava Vaasan hallinto-oikeudelle, PL 204, 65101 Vaasa, sähköposti vaasa.hao@oikeus.fi) - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta - mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi - perusteet, joilla muutosta vaaditaan - valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitus, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (faksilla tai sähköpostilla)
Valituksen liitteet	Valituskirjelmään on liitettävä - asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle - mahdollisen asiamiehen valtakirja tai toimitettaessa valitus sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta

Valituksen toimittaminen Vaasan hallinto-oikeudelle

Valituskirjelmä liitteineen on toimitettava Vaasan hallinto-oikeudelle. Valituskirjelmän on oltava perillä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Sähköisesti toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>.

Vaasan hallinto-oikeuden kirjaamon yhteystiedot

käyntiosoite:	Korsholmanpuistikko 43, 4. krs
postiosoite:	PL 204, 65101 Vaasa
puhelin:	029 56 42780
faksi:	029 56 42760
sähköposti:	vaasa.hao@oikeus.fi
aukioloaika:	klo 8–16.15

Oikeudenkäyntimaksu

Vaasan hallinto-oikeudessa valituksen käsittelystä perittävä oikeuden-käyntimaksu on 250 euroa. Mikäli hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi, oikeudenkäyntimaksua ei peritä. Maksua ei myöskään peritä eräissä asiaryhmissä eikä myöskään mikäli asianosainen on muualla laissa vapautettu maksusta. Maksuvelvollinen on vireillepanija ja maksu on valituskirjelmäkohtainen.

Tämä asiakirja LSSAVI/8316/2018 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LSSAVI/8316/2018 har godkänts elektroniskt

Erving Leena 21.11.2018 07:41

Vesaaja Mikko 21.11.2018 07:56